

antage sig Sagen og ikke fravige de humane og billige Grundfætninger, som den hidtil ved at afveie de forskjellige Interesser og ved given Leilighed til at sælge bedste har fulgt, og hvorved den efter min fulde Overbeviisning paa ingen Maade har tilfidesat Stiftelsernes Interesser, fordi den har betragtet Brugernes Forhold paa en Maade, som jeg, naar jeg med et kort og omfattende Udtryk skal betegne det, vil betegne saaledes, at ogsaa de skulle nyde Godt af Stiftelserne. Naar Regjeringen kraftigt vil tage sig af Sagen og ikke fravige disse Grundfætninger, vilke igjennem frivillige Overenskomster Fæstere og Brugere saae bedre Bilskaar, end selv ved en loyal Gjennemførelse af selve Loven. Jeg beklager meget, at de høitæredede Ministre ikke kunde være tilstede her i Aften, og jeg gjentager ikke denne Beklagelse i den Mening, i hvilken den ofte synes at være fremkommen, som en Anke; thi vi have jo Alle været Vidne til, hvorledes de 3 særlige Ministre have i flere Maanedes fra Morgen til Aften været tilstede i Rigsdagen, saa at det næsten er uforklarligt, hvorledes den egentlige Forvaltning har kunnet gaae ved Siden af; men i denne Sag vilde jeg rigtigst have sat stor Pris paa at kunne have modtaget bestemte Udtalelser fra Regjeringens Side: Efterat Regjeringen imidlertid har sluttet sig til Principerne, efterat hvad der er vedtaget i Folkethinget paa en aldeles afgjørende Maade med Hensyn til hele Grundtanken er tiltraadt af Landstinget — jeg lægger ikke Vægt paa enkelte Bestemmelser, men Ingen kan bestride, at Landstinget med fuldt Hjerte har tiltraadt den Grundtanke, at dette Gods paa billige Bilskaar bør overgaae til Selveiendom, og at de Bestemmelser fuldstændig bør gennemføres, som snart i et Aarhundrede have været vedkjendte af Regjeringen og ofte ere fremmede ikke uden Held, uagtet Forholdene i lange Mellemrum kunne have staaet stille — vil der være tilstrækkeligt Motiv for Regjeringen til at tage fat paa Sagen, og det er det Giendommelige ved denne, at den kun omfatter saadant Gods, hvor til en vis Grad Regjeringen er Herre. Jeg skal særligt bemærke, at den overveiende Deel af det Bøndergods, hvorom der er Tale, ligger i Aarhuus Stift, og Lands-

thinget har jo havt Leilighed til at lære at kjende de Grundfætninger, hvoraf den Mand er gjennemtrængt, som vil være Regjeringens naturligtste Organ i denne Sag. Jeg vil altsaa haabe, at inden vi næste Gang træde sammen, vil der i alt Fald være gjort saa meget, at Loven bliver oversflødig; thi Mere kan jo Ingen ønske, end at Lovens Niemed bliver naaet, og at ønske en Tvangsløv for Tvangens Skyld, kan jeg ikke tiltroe Nogen at ville, ligesom Ingen vil Friheden for den blotte Friheds Skyld; men Lovens Niemed skal naaes, og derved vil Manges og det store Fleertals Dasse rammes baade i og udenfor Thinget; og skulde Loven ikke blive oversflødig, saa vil den blive nødvendig og kan da vedtages i næste Session. Jeg for mit Vedkommende skal med Fornøielse paatage mig, hvis jeg skulde møde her oftere, at indbringe et dermed stemmende Forslag, hvis det ikke af en her fremlagt Beretning eller paa anden Maade skulde vise sig, at der er skeet saa alvorlige og fremrykkede Foranstaltninger, eller det ved en Interpellation f. Ex. kan oplyses, at Sagens Bennet kunne være rolige for, at Lovens Formaal vil blive naaet paa en for Brugere gunstigere Maade. Bliker Loven, som sagt, til den Tid ikke oversflødig, saa vil den være nødvendig, og da er det et Spørgsmaal, der fortjener alvorlig Overveielse, om Forholdet ikke fuldstændig bør ordnes, ved at man optager det hele Begreb af offentlige Stiftelser. Jeg har forresten den Overbeviisning, at naar Regjeringen for Alvor tager fat paa de Stiftelser, der ligge lige frem under dens Raadighed, vil det ikke være vanskeligt at gjøre indlysende for Bestyrerne af de større Stiftelser, der ikke ligge under Loven — jeg sigter altsaa fornemmelig til Ballø og Bemmetofte — at det vil være umuligt, at de kunne holde sig paa et isoleret Standpunkt, og at der vil komme Tøbrud, ligesom der allerede nu er stærke Indtæiter for, at de Vedkommende have en Følelse deraf. Jeg vil ønske, at dette maa gaae saaledes frem, at paa Ballø og Bemmetofte ikke blot Frøkenerne, der boe paa Hovedgaarden, maae blive regnede til Stiftelsens Medlemmer, men ogsaa de Bønder, der boe paa Bøndergodset (Hør I).